

Het Jenaplan

De Carrousel is een Jenaplanschool. Wij hebben gekozen voor de Jenaplanvisie, omdat wij binnen deze visie de leerlingen willen voorbereiden op hun toekomst in de maatschappij. Hierbij zijn de volgende punten belangrijk: zelfstandigheid, verantwoordelijkheid, omgaan met elkaar, rekening houden met elkaar.

De grondlegger van de Jenaplanvisie, Peter Petersen, was als pedagoog verbonden aan de universiteit van Jena. Hij ging uit van de school als basis om de wereld te verkennen.

Het team volgt een Jenaplanscholing starten via 'het Kan'. We kijken naar de 3 bouwstenen van het Jenaplanonderwijs:

- Eigenaarschap van leerlingen
- Verwondering in ere houden
- Betekenisvol onderwijs; Jenaplandidactiek

We gaan op zoek naar waar de kwaliteiten en uitdagingen liggen en hoe we gezamenlijk een werkwijze kunnen creëren binnen de Carrousel en de Fonkelsteen waarbij de kwaliteit van het onderwijs versterkt wordt en gewaarborgd blijft op een wijze die past bij de visie van de school.

Een kind moet bij het opgroeien tot volwassene, heel veel kennis en vaardigheden opdoen. Het leert dat door nadoen en ontdekken. Al vroeg moet het zich gedragen als een sociaal wezen.

Basisprincipes en kwaliteitskenmerken van het Jenaplan

Ieder kind maakt een eigen ontwikkeling door. Daarom worden geen jaarklassen gehanteerd, waarbij kinderen van dezelfde leeftijd gelijke leerstof in dezelfde tijd aangeboden krijgen, maar stamgroepen. Stamgroepen worden gevormd door leerlingen van verschillende leeftijden, zodat zij van elkaar kunnen leren en leren rekening te houden met de onderlinge verschillen. Zelfstandig werken en individuele ontplooiing zijn hierbij kernbegrippen. Uitgangspunt is de eigen motivatie van het kind.

Als Jenaplanschool laten wij ons inspireren en baseren we ons handelen op de basisprincipes en de kernkwaliteiten zoals die beschreven zijn in het Jenaplanconcept. Wat is de relatie tussen basisprincipes en kernkwaliteiten van het Jenaplanconcept?

De basisprincipes vormen de waarden van het Jenaplanonderwijs, die vervolgens samen te vatten zijn in de zgn. kwaliteitskenmerken. Op waardenniveau moet een Jenaplanschool daaraan te herkennen zijn. Op concreet niveau vormen de Jenaplankernkwaliteiten op hoofdlijnen de concretisering van de basisprincipes en zijn mede verheven tot erkenningscriterium voor een erkende Jenaplanschool (net als de basisprincipes).

De twintig basisprincipes vormen het fundament voor onze visie op kinderen en hun ontwikkeling, op mens, maatschappij en levensbeschouwing. In de school richt dit zich op

vorming, leren en onderwijzen. Zij vormen de basis voor het denken en handelen in onze Jenaplanschool.

De basisprincipes zijn te onderscheiden in drie groepen:

- De eerste vijf gaan over de wijze waarop de school tegen mensen aankijkt.
- Daarna volgen de vijf principes die een beschouwing geven over de samenleving.
- De laatste tien geven aan hoe aan de eerste tien in de school gestalte kan worden gegeven.

De twintig (ingekorte) basisprincipes van het Jenaplan Mens

1. Elk mens is uniek; zo is er maar één. Daarom heeft ieder kind en iedere volwassene een onvervangbare waarde.
2. Elk mens heeft het recht een eigen identiteit te ontwikkelen.
3. Elk mens heeft voor het ontwikkelen van een eigen identiteit persoonlijke relaties nodig.
4. Elk mens wordt steeds als totale persoon erkend.
5. Elk mens wordt als een cultuurdrager en -vernieuwer erkend.

Samenleving

6. Mensen moeten werken aan een samenleving die ieders unieke en onvervangbare waarde respecteert.
7. Mensen moeten werken aan een samenleving die ruimte en stimulansen biedt voor ieders identiteitsontwikkeling.
8. Mensen moeten werken aan een samenleving waarin rechtvaardig, vreedzaam en constructief met verschillen en veranderingen wordt omgegaan.
9. Mensen moeten werken aan een samenleving die respectvol en zorgvuldig aarde en wereldruimte beheert.
10. Mensen moeten werken aan een samenleving die de natuurlijke en culturele hulpbronnen in verantwoordelijkheid voor toekomstige generaties gebruikt.

School

11. De school is een gezamenlijke organisatie van betrokkenen. Ze staat in open wisselwerking met de maatschappij.
12. In de school hebben volwassenen de taak de voorgaande uitspraken over mens en samenleving tot pedagogisch uitgangspunt voor hun handelen te maken.
13. In de school wordt de leerstof ontleend aan de werkelijkheid.
14. In de school wordt het onderwijs uitgevoerd in pedagogische situaties en met pedagogische middelen.
15. In de school wordt het onderwijs uitgevoerd door een ritmische afwisseling van de basisactiviteiten gesprek, spel, werk en viering.

16. In de school wordt het leren van en zorgen voor elkaar mede gestimuleerd door heterogene groepering van kinderen naar leeftijd en niveau van ontwikkeling.
17. In de school onderscheiden we gestuurd en begeleid leren, dat gericht is op kwaliteitsverhogend onderwijs. Daarnaast krijgt zelfstandig leren en vrij initiatief van kinderen een plaats. Beide leervormen wisselen elkaar doordacht af.
18. In de school neemt wereldoriëntatie een belangrijke plaats in.
19. In de school vindt gedrag- en prestatiebeoordeling van een kind zoveel mogelijk plaats vanuit de eigen ontwikkelingsgeschiedenis van dat kind.
20. In de school erkent men dat er permanent veranderingen zijn.

De zes kwaliteitskenmerken:

Als Jenaplanschool zijn wij:

1. Ervaringsgericht, dit betekent dat we kinderen leerdoelen laten ervaren en gebruik maken van ervaringen van kinderen.
2. Ontwikkelingsgericht, dit betekent dat we kinderen stimuleren om te presteren.
3. Wereldoriënterend, dit betekent dat kinderen leren leven door gesprek, spel, werk en viering.
4. Coöperatief, dit betekent dat kinderen, ouders en stamgroepleiders (begeleiders) SAMEN een leef-werkgemeenschap vormen.
5. Kritisch, dit betekent dat we goed nadenken over dingen.
6. Zinzoekend, dit betekent dat we nadenken over de zin van ons bestaan en dat dit een invloed heeft op ons handelen.

Het ritmisch weekplan

Elke groep werkt volgens een ritmisch weekplan. Dit houdt in dat inspanning en ontspanning, vrije en gebonden activiteiten, individueel werken en samenwerken zo goed mogelijk worden afgewisseld. Het weekplan moet recht doen aan de behoefte van kinderen in elke leeftijdsfase.

Het ritmisch weekplan kent de volgende vormen (ook wel pedagogische situaties genoemd):

Gesprek

Er vinden veel soorten activiteiten plaats. In elke groep vindt gesprek plaats in de kring. Met elkaar praten in een kring onderstreept de gelijkwaardigheid van alle deelnemers en bevordert de betrokkenheid.

Spel

Hieronder verstaan we alle activiteiten die te maken hebben met expressie, zich creatief leren uiten, maar ook met het in allerlei spelvormen omgaan met elkaar en met de ruimte: bewegingsonderwijs, handvaardigheid, tekenen, dramatische vorming, creatief taalgebruik, samenspel, gezelschapsspelen, enzovoort.

Werk

Alle activiteiten gericht op het leren van vaardigheden en het vergaren van kennis: rekenen, taal en spelling, lezen, begrijpend lezen, schrijven en vele vormen van wereldoriëntatie, waaronder topografie.

Viering

Er zijn verschillende vieringen: de weeksluitingen/weekvieringen, waarin we elkaar door middel van toneel, muziek en dans laten zien wat ons de afgelopen periode heeft beziggehouden; de jaarfeestgebonden vieringen, zoals Sint-Maarten, Sinterklaas, Kerstmis, Pasen en verjaardagen. Eén dag in het jaar wordt de verjaardag van alle leerkrachten uitbundig gevierd met alle kinderen.

De organisatie van het onderwijs

De organisatie van de groepen

We weten uit ervaring dat kinderen van elkaar leren en samen nieuwe dingen ontdekken. Wij vinden het belangrijk dat kinderen elkaar te leren vertellen hoe ze een taak hebben gemaakt of een probleem hebben opgelost en dat ze leren samenwerken in grote en in kleine groepjes. De leerlingen werken in onze school daarom in groepen van kinderen met verschillende leerniveaus en sociale vaardigheden.

Onder-, midden- en bovenbouw

De onderbouw (1/2) bestaat uit kleutergroepen met 4- tot 6-jarigen. In de middenbouwgroepen (3, 4 en 5) zitten de 6- tot 9-jarigen en in de bovenbouwgroepen (6, 7 en 8) de 9- tot 12-jarigen of een combinatie hiervan. Iedere groep bestaat uit maximaal twee jaargroepen.

Stamgroepen

Elke groep in de onder-, midden- en bovenbouw is een stamgroep, waar kinderen van verschillende leeftijd bij elkaar zitten. We werken met combinatiegroepen van maximaal twee jaargroepen. Binnen de stamgroep zijn de leeftijden zoveel mogelijk gelijk verdeeld. Het voordeel van deze groepering is dat er binnen de groep een grote spreiding is in levenservaring en ontwikkeling. Jonge kinderen leren veel van oudere kinderen door praten, luisteren en werken in groepjes. Oudere kinderen leren veel door jongere kinderen te helpen. Ze moeten immers zelf de stof begrijpen om het een ander te kunnen uitleggen. Zelfstandig werken en individuele ontplooiing zijn hierbij kernbegrippen. Uitgangspunt is de motivatie van het kind. In een uitzonderlijk geval kiezen we ervoor om een enkele stamgroep te hebben als dat voor de kinderen en indeling van de groepen beter is. In schooljaar 2021-2022 hebben we een enkele groep 8.

Natuurlijk hebben de basisvaardigheden taal, lezen, schrijven en rekenen een belangrijke plaats in het geheel. Deze vakken hebben een eigen logische opbouw. De wettelijk vastgestelde kerndoelen en referentieniveaus zijn voor ons een richtinggevend en ondersteunend instrument.

De referentieniveaus beschrijven welke basiskennis en -vaardigheden leerlingen moeten beheersen voor taal en rekenen. Er zijn vier fundamentele niveaus en vier streefniveaus (1F t/m 4F en 1S t/m 4S) voor primair onderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs, voortgezet onderwijs en mbo. Tussen de vier niveaus is sprake van overgangen of drempels. Dit zijn de overstappen die leerlingen maken binnen het onderwijssysteem.

De voortgang van de leerlingen wordt scherp in de gaten gehouden en zo nodig met speciale programma's ondersteund. Leerlingen die speciale zorg nodig hebben worden in principe binnen de eigen groep begeleid. Daarnaast hebben we enkele momenten in de week de hulp- en plusactiviteiten

die begeleid worden door leerkrachten. De intern begeleider ondersteunt de groepsleerkrachten op basis van onze zorgstructuur.

Instructiegroepen

Naast stamgroepen werken we vaak met instructiegroepen. Een instructiegroep wordt samengesteld naar leeftijd, naar niveau of naar keuze. In een instructiegroep kunnen we specifieke informatie geven aan een kleine of grote groep kinderen. Hierdoor kunnen we een bepaalde voortgang continueren en basiskennis aanbrengen.

Keuzegroepen

Kinderen kunnen op grond van interesse in keuzegroepen komen. Vooral in de kleutergroepen wordt veel met deze groepsvorm gewerkt.

Tafelgroepen

De stamgroepen zijn verdeeld in tafelgroepen. Een tafelgroep is samengesteld uit kinderen van verschillende leeftijden. Jongens en meisjes worden zo evenwichtig mogelijk verdeeld over de verschillende tafelgroepen. In de kleutergroepen zijn tafelgroepen wisselend.

Theorie:

In het onderwijs begeleiden we de ontwikkeling van kinderen tot zelfstandigheid. Welk type mens hebben we bij de opvoeding van onze kinderen voor ogen? Iemand die emotioneel vrij is, initiatief kan nemen, rekening houdt met anderen, vindingrijk en creatief is; iemand die kan genieten, vrij en onbevangen contacten kan leggen. Dat is het type kind dat ons onderwijs tot einddoel heeft. In de kleuterbouw kunnen we daartoe een basis leggen.